

Patris ubi Dei rectorum subjectorumque vita diligentius discernitur, sæpius ante te legatur, et nostri memoriam nominis habeto in tuis sanctis orationibus, ut Dei omnipotentis misericordia nos defendat, regat atque custodiat, sicut vos velle credo, ut in dilectione Dei et voluntate cursum agamus vite

A nostræ. Et superfluum non æstimes, nec arrogantia, ut vos admonerem; sed intimo charitatis affectu suscipite, quia urbs firma frater qui a fratre juvatur. Te Deus omnipotens salvum conservet in ævum.

SANCTI DUNSTANI

REGULARIS CONCORDIA

ANGLICÆ NATIONIS MONACHORUM SANCTIMONIALIUMQUE.

(Apud Reinerum, *Apostolat. ord. S. Bened. in Angl.*, p. 77.

[PROOEMIUM.

Gloriosus etenim Edgar, Christi opitulante gratia, Anglorum cæterarumque gentium intra ambitum Britannicæ insulæ dègentium rex egregius, ab ineunte suæ pueritiæ ætate, licet, uti ipsa solet ætas, diversis uteretur moribus, attamen respectu divino attractus, abbate quodam assiduo monente, ac regiam catholicæ fidei viam demonstrante, cœpit magnopere Deum timere, diligere ac venerari. Radiante paulatim fidei scintilla, ne otiositatis torpore explosa detesceret, quibus sanctorum operum meritis in fervidum perfectionis ardorem accendi valeret, studiose percunctari sollicitus cœpit. Comperto etenim quod sacra cœnobia diversis sui regiminis locis directa, ac pene Domini nostri Jesu Christi servitio destituta negligenter tabescerent, Domini compunctus gratia cum magna animi alacritate festinando, ubicunque locorum decentissime decoravit; ejectioneque negligentium clericorum spurcitiis, non solum monachos, verum sanctimoniales etiam, Patribus Matribusque constitutis ad Dei famulatum ubique per tantam sui regni amplitudinem devotissime constituit, bonisque omnibus locupletans gratulabundus ditavit. Regali itaque functus officio veluti pastorum pastor sollicitus, a rabidis perfidorum rebus, uti hiantibus luporum faucibus oves, quas Domini largiente gratia studiosus collegerat, muniendo eripuit, conjugique suæ Alphridæ sanctimonialium mandras, ut impavidi more custodis defenderet cautissime præcepit, ut videlicet mas maribus femina feminis, sine ullo suspicionis scrupulo subveniret.

Regulari itaque sancti Benedicti norma honestissime suscepta, tam abbates quam plurimi, quam abbatissæ cum sibi subjectis fratrum sororumque collegiis sanctorum sequi vestigia una fide, non tamen uno consuetudinis usu, certatim cum magna studuerunt hilaritate. Tali igitur ac tanto studio præfatus rex magnopere delectatus, arcana quæque diligenti cura examinans synodale concilium Wintoniæ fieri decrevit, illucque verba exhortatoria ac

B pacifica pitacio luculentissime exarata humillimus destinavit, cunctosque Christi compunctus gratia monuit, ut concordēs æquali consuetudinis usu, sanctos probatosque imitando Patres regularia præcepta tenaci mentis anchora servantēs, nullo modo dissentiendo discordarent; ne impar, ac varius unius regulæ, ac unius patriæ usus probrose vituperium sanctæ conversationi irrogaret. Hujus præcellentissimi regis sagaci monitu spiritaliter compuncti, non tantum episcopi, verum etiam abbates ac abbatissæ, quod talem ac tantum habere meruerunt doctorem, erectis ad æthera palmis immensas Celsithrono grates, voti compotes referre non distulerunt.

Nam illico ejus imperiis toto mentis conamine alacriter obtemperantes, sanctique patroni nostri Gregorii documenta, quibus beatum Augustinum monere studuit, ut non solum Romanæ, verum etiam Galliarum, honestos Ecclesiarum usus rudi Anglorum Ecclesiæ decorando constitueret recolentes: accitis Florentis beati Benedicti necnon præcipui cœnobii, quod celebri Ghent (Gandonum) nuncupatur vocabulo monachis, quæque ex dignis eorum moribus honesta colligentes, uti apes favum nectaris e diversis pratorum floribus in uno alveario, ita has morum consuetudines ad vitæ honestatem, et regularis observantiæ dulcedinem, ut ab his, qui viam regione mandatorum Domini absque jactantiæ vitio lactei adhuc humiliter incedunt, depulso nauseæ tædio sine querela legitime haustu degustari libentissimo, ac avide amabili possent impleri devotione, temperata cum magna atque subtili rationis discretionē, Christi mundi Salvatoris opitulante gratia, hoc exiguo apposuerunt carticello [codicello].

Ne igitur singuli si suam, quod absit, adinventionem suapte præsumptuosi eligerent excellentissimum sanctæ obedientiæ fructum alicujus arrogantiae fastu inopinate seducti miserabiliter amitterent, ac Sarabaitæ vel feræ potius quam monachi aut homines viderentur: legitimum votum Domino nostro Jesu Christo unanimes voverunt, pactoque spirituali

confirmaverunt, se vita comite jugo regulæ deditos, has adnotatas merum consuetudines communi palam custodire conversatione. Cæterum unusquisque secretis Oratorii locis, in quantum sancti Spiritus gratia clementer instigaverit peculiaribus teste Deo cum bonorum operum vigilantia consulte utatur orationibus. Hoc enim Dunstanus egregius hujus patriæ archiepiscopus præsgo affatus, spiritu ad corroborandum præfati synodalis conventus conciliabulum provide ac sapienter addidit : ut videlicet nullus monachorum, vel alicujus altioris gradus vir, vel inferioris secreta sanctimonialium audax ingredi lustrando præsumeret : et hi, qui spiritualis imperii prioratum, ad disciplinæ utilitatem non ad sæcularis tyrannidem potentatus, super eas exercent, ita suum, ut beatus hortatur Isidorus, secretorum temperate prævideant accessum, ut earum regulari observantiæ minime contradicant.

Id solummodo catholicis regulari jugo deditis attendendum censuimus, ne ea quæ usu Patrum, pro rege, ac benefactoribus, quorum beneficiis Christo largiente pascimur, intercessionis oramina consuete animus, nimia velocitate psallendo, Deum potius ad iracundiam inconsiderate, quod absit, provocent, quam provide ad peccaminum veniam invitent. Ita igitur hortante Patre nostro Benedictino, omnia distincte psallendo modificentur, ut mens nostra concordet voci nostræ et impleatur illud apostolicum : *Psallam spiritu, psallam et mente*. Si autem pro qualibet necessitate, quid extra communem regularis consuetudinis usum addendum fuerit : tandiu agatur, quoad usque negotium, pro quo agitur, Christi opitulante gratia melioretur, et ut contempto arrogantia fastu gratissimus obedientia acquiratur fructus, et gradus ille regularis, ni quo præcipitur, ut nihil agat monachus, nisi quod communis monasterii regula, vel majorum cohortantur exempla, diligentissime custodiatur : nequaquam ulterius præsumptuose usu teneatur temerario, nisi concilio synodali electum, traditumque cum discretionem virtutum omnium matre ab universis fuerit catholicis.

Præfato equidem synodali conciliabulo hoc attendendum magnopere cuncti decreverunt, ut abbatum, abbatissarum electio cum regis consensu, et consilio sanctæ regulæ ageretur documento, episcoporum quoque electio, uti abbatum, ubicunque in sede episcopali monachi regulares conversantur, si Domini largiente gratia tanti profectus inibi monachus reperiri potuerit eodem modo agatur, nec alio quolibet modo dum ejusdem sunt conversationis, a quoquam præsumatur. Si autem imperitia impediente, vel peccatis promerentibus, talis, qui tanti gradus honore dignus sit, in eodem congregatione reperiri non potuerit, ex alio noto monachorum monasterio concordis regis, et fratrum, quibus dedicari debet, consilio eligatur. Qui ordinatus videlicet episcopus in omnibus eundem morem regularem cum monachis suis, quem abbas tenet regularis, diligenti

A cura, et magnopere excellenti jugiter sine intermissione custodiat, nec episcopatus occasione regulæ præcepta timidus, vel obliviosus temere intermittat, sed quantum excellit honore, tantum et opere sæcularium vero prioratum, ne ad magni ruinam detrimenti, uti olim acciderat, miserabiliter deveniret, magna animadversione, atque anathemate suscipi cœnobiis sacris sapienter prohibentes, regis tantummodo, et reginæ dominium ad sacri loci munimen, et ad ecclesiasticæ possessionis augmentum voto semper efflagitante optabili prudentissime juserunt.

B Ad regis vero obsequium, et reginæ, Patres monasteriorum Matresque, quoties expedierit ad sacri cœnobii, cui præsent, utilitatem cum Dei timore, et regulæ observantia humiliter accedant : Potentibus vero non causa convivendi, sed pro monasterii utilitate atque etiam defensione quoties expedierit obviandi, intra infrave monasterium licentiam habeant.

C Equitando autem, vel pedites iter agendo non otiosis fabulis vacent, sed vel psalmodiis inserviant, vel de re necessaria opportuno tempore loquantur. Hoc considerantes ut horas regulares non equitando, sed de equis desiliendo genuflectentes, nisi dies festiva fuerit, convenienter ut potuerint cum divina compunctione compleant. Itinerantes vero non juvenculos, sed adultos, quorum admonitione meliorentur, secum in comitatu ducant; domi vero degentes, non solum fratres, sed etiam abbates, adolescentes, vel puerulos non brachiis amplexando, vel labris leniter deosculando, sed charitativo animi affectu sine verbis adulatoriis reverenter cum magna cautela diligant. Nec obsequium privatum quempiam illorum, nec saltem, sub spiritualis rei obtentu solum deducere præsumant; sed uti regula præcipit, sub sui custodis vigilantia jugiter maneat, nec ipse custos cum singulo aliquo puerulo sine tertio, qui testis assistat, migrandi licentiam habeat, sed pro more solito cum tota schola, si res rationabilis ita exegerit, quo necesse est, sub silentio, vel psalmodiis inserviando cum benedictione eat.

D Villarum autem circuitus, nisi necessitatis causa magna compulerit, et necessariæ rationis discretio hoc dictaverit, vagando nequaquam frequentent. Sæcularium vero convivia nisi forte itineris hospitalitas inopinatè supervenerit, nullo modo ausu temerario nec prælati, nec subjecti adire præsumant. Licitum cum pondere, mensura, et numero, vestitum, jejunium, abstinentiam, vigiliam taciturnitatem, obedientia bonum, et cætera quæque quæ patroni nostri Benedicti traditione voluntarie suscepimus Domini nostri Jesu Christi annuente, gratia totis viribus custodientes, de consuetis sanctæ regulæ moribus tam a prædicto Patre Benedicto, quam a sanctis sequacibus, et imitatoribus suis, palam cum magna examinis discussione jugi custoditis usu, prædicti regis monitu freti, ac Patrum imperiis confisi, sollicite, uti polliciti sumus, in

quantum vires suppetent, et Spiritus sancti gratia instruxerit ad charitatem fraternæ unitatis custodiam scribendo dilucidemus, ut ab ipso æternæ vitæ remunerationem, cuncta concorditer, et gratulante conservantes, recipiamus, qui facit unanimes, id est, unius moris habitare in domo, ubi est rex Christus Dominus virginis filius, qui cum Patre, et Spiritu sancto vivit, et regnat Deus in sæcula sæculorum. Amen.

INCIPIUNT CAPITULA.

1. Qualiter diurnis, sive nocturnis horis regularis mos a monachis per anni circulum observari conveniat.
2. Qualiter ordo hymnorum tempore hiemali custodiatur, et cætera quæ regulariter agenda sunt, qualiter agantur.
3. Qualiter vigilia natalis Domini, et ab eadem solemnitate usque in Septuagesimam agi conveniat.
4. Qui regularis ordo a Septuagesima, tota Quadragesima custodiatur.
5. Qualiter diurna, sive nocturna laus paschali festivitate agatur.
6. Qualiter Sabbato octavarum Paschæ, totoque æstatis tempore agatur.
7. Qualiter frater qui Circa vocatur suum officium impleat.
8. Qualiter diurnale, sive nocturnale officium hebdomada Pentecostes agatur.
9. Qualiter quatuor temporibus agatur.
10. Qualiter mandatum quotidianis diebus a fratribus exhibeatur pauperibus, et quo ordine abbas erga peregrinos agat.
11. Quo ordine Sabbato fratres munditias exerceant quæque officia ob animæ salutem persolvant.
12. Quomodo circa ægrotum fratrem agatur, qualiterque defunctum humo conveniat reddi.

Incipit Ordo, qualiter diurnis, sive nocturnis horis regularis mos, a monachis per anni circulum observari conveniat.

A Kalendis enim Octobris, religiosorum morum Domini opitulante gratia, exordium sumendo; omnia quæ usu regulari, et sanctorum Patrum imitatione, spiritualia sive corporalia, humili ac necessario agenda sunt officio, cum benedictione inchoentur.

Hic igitur maximi muniminis mos pernecessarius, tam in modicis rebus, quam magnis, legitime a cunctis, jugo regulæ deditis, jugi teneatur custodia, etiamsi singuli quippiam inchoaverint minime intermittatur: nihil procul dubio firmum validumve permanebit quod cuncti creantis, ac justo moderamine gubernantis, Christi benedictione carebit, ideoque omni tempore nocturnis horis, cum ad opus divinum de lectulo surrexerit frater, primum sibi signum crucis imprimat per sanctæ Trinitatis invocationem. Deinde dicat versum: *Domine, labia mea aperies*; dehinc psalmum: *Deus, in adjutorium meum intende, totum cum gloria*. Tunc provideat sibi corpoream naturæ necessitatem, si ipsa hora indigerit, et sic ad oratorium festinando psallat psalmum: *Ad te, Domine, levavi animam meam*, cum summa reverentia, et cautela intrans, ut alios orantes non impediatur, ac tunc, flexis genibus in loco congruo, et consueto, in Domini conspectu effundat preces, ma-

gis corde quam ore, ita ut illius vox per magnam animi compunctionem, et peccaminum suorum recordationem aures misericordis Domini, efficaciter penetret, ac scelerum omnium, Christi annuente gratia, veniam oblineat.

In prima itaque oratione, decantet tres primos pœnitentiæ psalmos, cum oratione Dominica, uti in sequentibus, pro seipso primum intercedendo; post hos orationem istam: « Gratias tibi ago omnipotens Pater, qui me dignatus es in hac nocte custodire: deprecor clementiam tuam, misericors Domine, ut concedat mihi diem venturum, sic in tuo sancto servitio peragere, cum humilitate, et discretione tibi complaceat servitus nostra. Per Dominum, » etc.

Inde veniat ad secundam orationem, ubi sequentes duos dicat psalmos pro rege et regina, atque familiaribus, cum oratione: « Deus qui charitatis dona per gratiam sancti Spiritus, tuorum cordibus fidelium, infudisti; da famulis tuis, et famulabus tuis, pro quibus tuam deprecamur clementiam, salutem mentis, et corporis, ut te tota virtute diligant, et quæ tibi placita sunt, tota dilectione perficiant. Per Dominum nostrum, » etc.

Inde ad tertiam orationem veniens, duos posteriores psalmos pro fidelibus defunctis decantet, cum oratione: « Inveniant, quæsumus, Domine, animæ famulorum famularumque tuarum lucis æternæ consortium, qui in hac luce positi tuum consecuti sunt sacramentum. Per Dominum, » etc. Et donec quidem pueri introeant ecclesiam, unum continuatim pulsetur tintinnabulum, ipsi quoque pueri ingressi, ut Trinitatis reverentia ab omnibus legitime teneatur, trina utantur oratione.

Finitis vero trinis orationibus a pueris, sonetur secundum signum, residentibus cunctis sedibus suis ordinatum, atque canentibus quindecim psalmos graduum, singillatim, trina partitione, uti superiores septem flectentes genua post quinque psalmos facto signo a priore. Iterum autem pulsatis reliquis signis, atque finitis eisdem psalmis incipiant Nocturnam. Peractis nocturnis, dicant duos psalmos: *Domine, ne in furore tuo*; et: *Exaudiat te, Deus*, unum videlicet pro rege specialiter, alterum vero pro rege et regina, ac familiaribus cum his collectis: « Quæsumus omnipotens Deus, ut famulus tuus rex noster, N., qui tua miseratione suscepit regni gubernacula, virtutum etiam omnium percipiat incrementa, quibus decenter ornatus, et vitiorum monstra devitare et hostem superare, quia via, veritas et vita es, gratiosus valeat pervenire, per Dominum nostrum, » etc.

« Rege quæsumus, Domine, famulam tuam, N., et gratiæ tuæ in ea dona multiplica, ut ab omnibus libera offensis, et temporalibus non destituatur auxiliis, et sempiternis gaudeat institutis, per Dominum nostrum, » etc.

Pro rege et regina, ac benefactoribus *Deus qui charitatis*, etc., ut antea; et sic, finitis omnibus regularibus horis, semper agatur. Post hos psalmos, parvissimum, uti regula præcipit, et tota æstate

convenit, fiat intervallum. Egressa schola cum magistro ad necessitudinis usum; cæteri, nisi qui indigent, in ecclesia, orationibus dediti resideant.

Post hoc, sequantur diei laudes. Post *Miserere mei, Deus*, etc., addant duos psalmos pro rege reginaque et familiaribus, *Beati quorum*, etc., *Inclina, Domine*, etc. Quibus finitis, cantent antiphonam de cruce, inde antiphonam de sancta Maria et de sancto cujus veneratio in præsentī colitur ecclesia, au si minus fuerit, de ipsius loci consecratione. Post quos, eundem est ad matutinales laudes de omnibus sanctis; decantando antiphonam, ad venerationem sancti, qui porticus ad quam itur, dedicata est.

Post quos laudes pro defunctis. Quod si luce dici, ut oportet, finitum fuerit officium, incipiant *Primam*, absque tintinnabuli signo; sin autem, expectent lucem, et pulsato signo congregentur ad *Primam*. Deinde finita *Prima*, duos psalmos, *Domine, ne in furore tuo*, etc., et *Miserere mei, Deus*, etc., canant, primum pro carnis tentatione, cum precibus, *Probanos, Domine, et non inveniat nos pes superbiæ*, etc., et collecta *Ure igne*. Sequentem vero, pro defunctis fratribus, cum collecta, *Inveniant, quæsumus, Domine*, etc.; et prece *Animæ fratrum nostrorum*, etc. Et sic more solito, pœnitentiæ psalmos percurrant devote interposito psalmo, *Inclina, Domine*, etc. His vero finitis subsequatur litania, quam universi more solito, prostrati humiliter, nullo excepto, signo pulsato compleant. Quæ expleta, post orationem Dominicam intercanitur psalmus, *In te, Domine, speravi*, etc. Consequentibus precibus et orationibus. Quibus finitis vocent fratres lectioni, usque ad horam secundam, secundum regulæ præceptum. Tunc facto signo, eant, et se diurnalibus induant calceamentis, nullus enim hoc debet præsumere, antequam illud audiatur signum, exceptis ministris, neque tunc, ab aliquo intermittatur sine licentia, ne præsumptione temeraria obedientiæ meritum lugubriter obnubilent; dehinc psalmodiis dediti, facies suas, uti mos est, layet schola universa cum magistro et abbate. Seniores vero, prout Deus unicuique in corda eorum divino immiserit instinctu, silenter, ac tota mentis intentione, opus suum in his obsequiis, sicut in omnibus convenit orationibus, decorando celebrent, horas canonicas, vel septem pœnitentiæ psalmos, vel aliud quidpiam spirituale, ad tentationem diabolicam devincendam psallendo: sicque toti veniant ad ecclesiam. Infantibus autem ad ecclesiam intransibus, ædituus primum sonet signum: peractis tribus a pueris orationibus, uti prius a senioribus gestum fuerat dispositi singuli in locis suis, campana pulsata, incipiant horam *Tertiam*, post cujus terminum dicant pro rege atque regina et benefactoribus suis psalmum: *Ursaquequo, Domine, et Miserere mei, miserere mei*, subsequentibus præscriptis collectis: deinde missam matutinalem celebrent; ad quam secunda feria, dexter offerat chorus; sinister ad principalem missam. Tertia rursus feria, sinister offerat ad matuti-

nalem, dexter ad principalem, sicque alternati, in eo hebdomadam percurrent; eadem vero matutinalis missa, pro rege, vel quacunque imminente necessitate celebretur. Hoc expleto, facto signo a priore, convenientes ad capitulum ipso præcedente, versa facie ad orientem salutent crucem, et cæteris undique fratribus se vultu inclinato humiliant; cujus humiliationis ratio, et in omni conventu custodienda est: Tunc residentibus cunctis, legatur Martyrologium. Quo dicto surgentes omnes dicant versum, *Pretiosa in conspectu Domini*, etc., cum oratione ac versu: *Deus in adjutorium meum intende*; qui versus tertio repetatur ab omnibus, priore incipiente, subjungentes, *Gloria*, et flectentes genua, si tempus ita dictaverit: dicente vero priore; et ne nos inducas, surgant omnes erectoque vultu dicant, *Respice in servos*, subjungentes, *Gloria*, humiliato capite. Sequitur oratio. *Dirigere et sanctificare*: et *Adjutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum et terram*. Iterum autem residentibus legatur regula, vel si dies festus fuerit evangelium ipsius diei, de qua lectione a priore prout Dominus dederit, dicatur. Post hoc quicumque se reum alicujus culpæ agnoscit, veniam humiliter postulans, petat indulgentiam. Omnis autem frater, pro quacunque causa increpatus ab abbate, vel a quolibet et priore, antequam verbum aliquod proferat, veniam petat. Et dum a priore interrogatus fuerit, quæ sit causa pro qua veniam poscit, respondeat atque suam fateatur culpam dicens: *mea culpa, Domine*; dehinc jussus erigat se: nam si aliter egerit culpabilis indicabitur. Quicumque enim increpatus, a quolibet priore fuerit pro aliquo reatu, vel si quippiam in officiis excesserit, et non statim veniam uti regula præcipit, postulaverit, majori subjaceat vindictæ. Quanto enim quis se humiliavit, seseque culpabilem reddiderit, tanto misericordius, ac levius a priore debet judicari; necesse est enim, ut in omnibus negligentis nostris, id est, cogitationum, linguæ, vel operum, in præsentī vita, per veram confessionem, et humilem pœnitentiam judicemur, ne post istius vitæ decursum, reos nos ante tribunal Christi statuam. Finito hoc spiritualis purgaminis negotio, quinque psalmos qui post notantur pro defunctis fratribus decantent, sta vero omnia quæ diximus post *Tertiam* his temporibus agenda; Dominicis diebus omni tempore ante *Tertiam* agantur, ita tamen, ut fratrum unusquisque suæ conscientie reatum Patri spirituali, vel ejus, si absens fuerit, vicario, per humilem revelet confessionem. Si autem tanta fuerit multitudo, ut ea die omnes ad confessionem venire nequeant, sequenti die, secunda videlicet feria, hoc idem impleant. Schola vero nullo modo hoc quanquam puerilis intermittat, sed ut senes, licet nondum tentationibus impugnata, consueve peragat. Qui autem aliis indignerit diebus, tentatione aliqua animi vel corporis stimulatus, ad confessionis salubre remedium, devotus, non cominus venire differat.

In diebus autem festis, ob taciturnitatis studiique observantiam, ita protendatur *Prima*, ut capitulo facto, matutinalique missa celebrata, quæ die Dominica, de Trinitate celebranda est nisi alia dies festus fuerit, si dies Dominica fuerit, mox accedant ad consecrationem conspersinis, si alia quælibet solemnitatis, mox ad *Tertiam*; interim enim cum ea missa agitur, sequentis missæ ministri se induant, et *Tertia* peracta, mox signorum motu fidelem advocantes plebem, missam inchoent. Post pacem, fratres, quotidie (nisi qui crimine se aliquo, vel carnis fragilitate, reos cognoverunt) regulari studio prorsus intenti, eucharistiam accipere non renuant, attendentes illud quod ait beatus Augustinus; in libro De verbis Domini: quod videlicet, in oratione Dominica non annum, sed quotidianum deposcimus panem. Et ut ipse, inibi testatur, tam facile Christianum posse carere, ne unquam vitæ pabulum corpus videlicet, ac sanguinem Christi accipiant, quam non crebrius, quam semel in anno degustet. Sic (inquiens) vive, ut quotidie merearis accipere: qui quotidie, non meretur accipere, non meretur post annum accipere. Videant tamen ad cœnam invitati Dominicam, ne crimine aliquo turpiter infecti sine confessione et pœnitentia præsumant accedere, et vitæ alimenta sibi in damnationem convertant, ut ait beatus Apostolus, non dijudicantes corpus Domini. Finita missa detur spatium, quo ministri fratres propter communionem sanctam accipiant mistum, cæteris omnibus interim in ecclesia residentibus, et facto signo, agant orationem deinde *Sextam*. Post *Sextam*, eant ad mensam, hoc semper attendendum est sexta feria de cruce, Sabbato de sancta Maria, nisi festiva aliqua dies convenerit, missa celebretur principalis.

Omnibus namque diebus festivis, sive quotidianis, missa finita dicatur pro rege psalmum *Exaudiat te Domine*, et pro regina, *Ad te levavi*, etc. Consequentibus precibus, et oratione congrua videlicet ut post missam, eorum agatur memoria ut in missa, et in omnibus aliis agitur horis. Tota autem die, solemne silentium teneatur in claustris.

Surgentes a capitulo, canant quinque psalmos pro defunctis: *Verba mea, Domine, Ne in furore, Dilexi quoniam, Credidi, De profundis*. Post quos pulsetur tabula, et si quid non habuerint ad agendum dicatur tantum a priore, *Benedicite*, cæteris respondentibus, *Dominus*. Si vero opus habuerint, pulsata tabula, prior auxilium prius invocet divinum, dicens tertio, *Deus in adjutorium meum intende*, fratribus hoc idem respondentibus, et *Gloria, Pater noster, et Adjutorium nostrum*. Tunc cum decantatione canonici cursus, et psalterii operentur, quod eis injungitur usque dum audiant signum ad induendum. Quod cum audierint, disjungant se singuli ab operibus suis, festinantes ad opus Domini, devenientesque ante oratorium, benedicant Dominum, qui eis adjutorium præstitit, dicentes: *Benedictus es, Domine, quoniam adjuvisti me, et consolatus es me,*

et *Gloria, Pater noster, et Adjutorium, et Propitius sit nobis omnipotens Dominus*. Ingredientes autem ecclesiam agant orationem: dehinc eant ad induendum se ministri: induti vero introeant chororum, et pulsatis signis, celebrent *Sextam*; finita *Sexta*, canant psalmum, *Deus misereatur nostri, et Domine exaudi*, pro rege reginaque, et familiaribus, cum prescriptis collectis: sequitur litania, quæ finita, cantor ad hoc, more solito, indutus, missæ officium inchoet; finita missa pulsetur primum signum *Nonæ*, et agatur oratio. Post orationem eant fratres hebdomadarii accipere mistum, sedentibus interim cæteris fratribus, in ecclesia psalmodiæ deditis, donec iterum dato signo, *Nonam* agant. Peracta *Nona*, dicant pro rege reginaque, et familiaribus, psalmos: *Qui regis Israel, et De profundis*; et cum prænotatis collectis: Dehinc, pergant ad mensam. Surgentes mensa, vacent lectioni, aut psalmis, juxta præceptum regulæ; aut si aliquid fuerit agendum pulsetur tabula, et cum benedictione, quod agendum est, incipiant.

Temperius agatur vespera, cujus signa dum sonant fratres post orationem in choro, juniores quidem spiritualis lectionis studio singuli serio occupati, seniores vero, orationibus divinis intenti, cum Domini gratia nusquam vagantes sedeant: Vesperam vero canentes, duos post *Miserere mei, Deus*, pro rege reginaque, et familiaribus, addant psalmos: id est, *Benedixisti, Domine, et, Domine, exaudi*. Vesperis dictis sicut diximus superius agendum de antiphonis, post Matutinas, ita agatur post Vesperas, et Vesperæ de omnibus sanctis, et mortuorum, et vigilia, usque ad Kalendas Novembris.

Quibus peractis eant fratres ad exuendos diurnales calceos, induentes nocturnales: si Sabbatum fuerit, singuli pedes suos lavent, sintque vasa huic operi congrua singulis designata; post pedum lavationem, lavent etiam calceos, quibus expedierit: post hæc, tintinnabulo a priore percusso, accedant cum gratiarum actione, ad haurienda pocula. Surgentes vero, prior hunc versum dicat: *Adjutorium nostrum*, cæteri respondeant: *qui fecit cælum et terram*: Inde pulsata tabula; eant ad mandatum secundum regulæ edictum, quo peracto facto signo in ecclesiam initiatur collatio, rursumque dato tintinnabuli signo refectorium introcant charitatis gratia, quotiescunque fratribus charitas interim dum collatio legitur, præbetur, lectione finita, omnibusque surgentibus, dicat prior: *Sit nomen Domini benedictum, et Benedicamus Domino*: Cæteris, ut mos est, respondentibus. Reliquis vero diebus post mutationem calceamentorum, cum signo refectorium petant. Exhinc similiter cum signo collationem adeant, quæ prout tempus permiserit, utque priori visum legatur, et sic accedant ad completorium.

Signo namque Completorii pulsato, agatur oratio, qua finita, facto signo a priore invicem sibi dent confessionis salubre remedium; finito Completorio, et ad ultimum, more solito, *Miserere mei, Deus, de-*

cantato, addantur duo psalmi, *Deus in adjutorium*, et *Levavi*; pro rege ac regina et benefactoribus. Finito completorio, ut in ultima hora canonica, uti in exordio sanctæ Trinitatis ac individue unitatis reverentia legitime a servulis exhibeatur catholicis, agant primum pueri tres orationes, post pueros, agant fratres.

In prima oratione, canant psalmos, *Usquequo Domine*, etc., *Judica me Deus*; *Kyrie eleison*, *Pater noster*, et preces, *Averte faciem tuam*; *Cor mundum*; *Ne projicias*; *Redde mihi lætitiã*; « Gratias tibi ago Domine sancte Pater omnipotens æterne Deus, qui me dignatus es in hac die custodire per tuam sanctam clementiam, concede mihi, hanc noctem mundo corde, et casto corpore, sic peragere qualiter mane surgens gratum tibi servitium persolvere possim. Per Dominum nostrum, » etc.

In secunda oratione: *Deus misereatur nostri*; et *Nisi Dominus*, *Kyrie eleison*, *Pater noster*, easdem preces quas supra, collectam: « Deus cui omne cor patet, et omnis voluntas loquitur, et quem nullum latet secretum purifica per infusionem sancti Spiritus, cogitationes cordis nostri, ut perfecte te diligere, et digne laudari mereamur. Per Dominum nostrum, » etc.

In tertia oratione, *De profundis*, *Kyrie eleison*, *Pater noster*, easdem preces collect. « Omnipotens mitissime Deus qui sitiienti populo, fontem viventis aquæ de petra produxisti, educ de cordis nostri duritia, compunctionis lacrymas, ut peccata nostra plangere valeamus, remissionemque, te miserante mereamur accipere. Per Dominum nostrum, » etc.

« Omnipotens mitissime Deus, respice propitius, ad preces nostras, et libera cor nostrum, de malorum tentatione cogitationum, ut Spiritus sancti dignum fieri habitaculum mereamur inveniri, Per Dominum nostrum, » etc.

Quibus peractis, conspergantur a sacerdote hebdomadario, benedicta aqua, et sic pergant ad requiem suam, cum summæ tranquillitatis voce, et reverentia; si quis vero, post hæc, devotionis suæ forte fervore, his diutius incumbere voluerit, agat quidem hæc, sed audito signo æditui, quo resides ad egrediendum vocat, nil moretur. Omni etiam nocte, post completorium, aspergatur domus requietionis eorum recumbentibus eis, propter illusiones diabolicas.

Qualiter ordo hymnorum tempore hiemali custodiatur et cætera quæ regulariter agenda sunt qualiter agantur.

A Kalendis Novembris, usque in caput Quadragesimæ, unus teneatur ordo hymnorum, scilicet, ut in diebus brevioribus breviores dicantur hymni, et in longioribus productiores etiam hymni psallantur: id est ut, Dominica Vespera, *O lux beata*; ad Completorium, *Christe qui lux es*; ad nocturnas vero, *Primo dierum*; et ad matutinas dicatur: *Æterne rerum conditor*. Omni vero tempore ad nocturnam, ad matutinam, ad vesperam, exceptis Dominicis et

A festivitibus sanctorum, feriales more solito teneantur. Præclaris vero et festivis solemnitatibus, hymni competentes, usu celebrentur consueto. Adventus autem Domini, Quadragesimæ, ac Passionis tempore hymni ejusdem cultus legitime decantentur, ita tamen ut non hymni de jejuniis, sed hi qui per totum annum currunt, Dominicis diebus sive noctibus tempore quadragesimali celebrentur.

Ab eisdem Kalendis concedatur fratribus accessus ignis, dum necessitas compulerit, et frigoris nimietas incubuerit. Quod tamen subsilentio fiat, in refectorio vero hoc minime agatur. In hujus quoque hiemis tempore, propter nimiam imbrium asperitatem, locus aptus fratribus designetur, cujus..... refugio, hibernalis argoris, et intemperiei adversitas, levigetur; si autem temperies tranquilla fuerit, claustrum uti libuerit cum Christi benedictione utantur, quod si pro necessitate, claustrum egredientes domum uti diximus designatam ingressi fuerint, idem ibi mos in omnibus teneatur, qui in claustrum solito tenetur: nec quisquam ullo unquam tempore claustrum deserens domum prædictam ad commorandum præsumptuosus adeat, vel domum derelinquens claustrum sine prioris licentia; secundum vero regulæ edictum, temperius ad vigiliam surgatur ut nocturnali peracto officio, et psalmis supradictis, ac vigilia pro defunctis cum laudibus suis, atque matutinis de omnibus sanctis expletis, fratribus psalmodiæ deditis, vel lectioni secundum regulæ præceptum, si qui indigerint inservientibus, intervallum usquequo luceat, cum magna vigilantia custodiatur a lucis crepusculo, dum ædituus signum pulsaverit ad ecclesiam universi conveniant, factaque oratione *Laudes* psallant matutinales. Quibus finitis, dicant antiphonas supradictas usque ad adventum Domini, quas sequatur *Prima*, et speciales psalmi, et litania, post hæc egrediantur ecclesiam, atque in lectionem, sacræ animæ profectum meditentur, usque ad tempus supradictum.

A festivitate sancti Martini, relictis fratribus, ecclesiam intrantibus, agatur signum *Nonæ*, quod sequatur ipsa laus, quam *Nonam* non sequitur potius usque ad Purificationem sanctæ Mariæ, sic agitur omnibus solemnibus diebus. Aliis vero diebus juxta supradictum ordinem faciant, ut videlicet facto signo calcient se, et reliqua omnia, sicut dictum est impleant, in adventu Domini, pinguedo interdicitur, scilicet lardi, nisi festivis diebus. Vespera quotidie mores solito agatur, ut scilicet suo tempore post mensam celebretur.

Qualiter vigilia Natalis Domini, et ab eadem solemnitate usque in septuagesimam agi conveniat.

In vigilia Natalis Domini, dum ejusdem natalis mentio a lectore recitatur in capitulo, omnes pariter surgentes genu flectant; gratias agentes propter ejus ineffabilem pietatem, qua mundum a laqueis diaboli redempturus descendit. Sabbato quoque sanctæ Paschæ, dum a puero Resurrectio Domini nostri Jesu Christi legitur, quanquam in martyrologio id

non habetur, propter ejus gloriosissimi victoriam triumphi, quam destructis Erebi claustris, secum fideles quosque in cœlos adduxit, nobis etiam redi-vivis, spem ascendendi concessit uniformiter agatur, vespere conantur Antiphonæ congruæ de ipsa completionem temporis, ad psalmos, in cujus noctis Vigilia, in quarto responsorio, ut honorificentius agatur, duo simul cantent illud, et evangelium post *Te Deum laudamus* ab abbate more solito legatur, dicta oratione, sub silentio egrediantur ministri, ut calcient se, lavent et induant sub festinatione, omnibusque signis motis, agatur missa; post hæc, laudes matutinales, his finitis, incipiant laudes de omnibus sanctis, more solito, si autem duxerit missam celebrent matutinalem, quæ in lucis crepusculo celebranda est. Dehinc tempore opportuno, signo pulsato canant. *Primam* finita *Prima*, venientes ad capitulum, post cætera spiritualis ædificationis colloquia petunt humili devotione fratres ab abbate, qui vices Christi agit postulantes multiplicium indulgentiam dicentes *Confiteor*, et abbas respondeat *Misereatur*. Demum ipse abbas solotenus se prosternens eadem a fratribus petat, idem modus confessionis prima Paschalis solemnitate die ita agatur. Capitulo facto, et psalmis dictis induant se omnes ut sint ornati omnes ad Tertiam. Ad Vesperam ipsius diei dicantur antiphonæ, *Tecum principium*, et reliquæ; reliquis vero tribus diebus dicantur antiphonæ de ipsis sanctis cum psalmis ipsi solemnitati competentibus. His peractis rursum repetatur *Tecum principium*, usque ad Octavas Domini, his autem diebus inter Innocentium festivitatem, et Octavas Domini, quia *Gloria in excelsis Deo* ob tantæ festivitatis honorificentiam ad missam celebratur, ad Nocturnam, et ad Vesperam, uti ad missam, sicut in usum hujus patriæ indigenæ tenent, omnia signa pulsantur, nam honestas hujus patriæ mores ad Dominum pertinentes, quos veterum usu didicimus nullo modo abjicere sed undique uti diximus corroborare decrevimus, ad matutinas vero ob rem prædictam licet *Te Deum laudamus* non canatur, et evangelium minime festivo more legatur, cereus tamen accendatur, et signa pulsantur omnia, et thuribulum thurificando deportetur, hinc usque (ad) Epiphaniam Domini psalmi ad vespas ad feriam pertinentes cum antiphona dicantur. In vigilia Epiphaniæ Domini jejunium minime exsequitur. Ad psalmos ipsius vespere antiphonæ dicantur de eadem solemnitate. Cæteris diebus post Octavas Domini, et Epiphaniarum primum diem, et post primam agatur missa matutinalis, et tabula post capitulum pulsatur, et obedientia agitur, et signa simul non pulsantur, nec *Gloria in excelsis Deo* canitur, nisi alia festivitas intervenerit, usque octavam diem, qui solemniter cum XII lectionibus celebratur. Ab ea die usque caput Quadragesimæ superscriptus ordo teneatur.

In Purificatione sanctæ Mariæ sint cerei ordinati in ecclesia, ad quam fratres ire debent, ut inde

petant luminaria. Euntes autem silenter incedant psalmodiæ dediti, et omnes albis induti, si fieri potest vel aeris permiserit temperies, et intrantes ecclesiam agant orationem cum antiphona, et collecta ad venerationem ipsius sancti cui ecclesia ipsa ad quam itur dedicata est. Deinde abbas, stola et cappa indutus benedicat candelas, et conspergat aqua benedicta, et thurificet, et sic accepto cereo ab ædituo psallentibus cunctis, accipiant singuli singulos, acceptosque accendant. Inde revertentes canant antiphonas, quæ adsunt usquequo veniant ante portam, ubi decantata antiphona, *Responsum accepit Simeon*, dicatur oratio *Exaudi quæsumus Domine*, postquam ingrediantur ecclesiam canentes responsorium *Cum inducerent puerum*, hoc decantanto dicant orationem Dominicam, dehinc sequatur *tertia*, qua finita si processionem induti non egerunt induant se, et missam celebrantes teneant luminaria in manibus donec post oblationem ea sacerdoti offerant, qui regularis ordo a Septuagesima tota Quadragesima custodiatur.

In Septuagesima vero pinguedo intermittatur, usque in Quinquagesimam; a Quinquagesima vero Quadragesimalem teneant abstinentiam more solito. A Septuagesima autem finitis tribus lectionibus sex nocturnæ posterioris psalmi uti priores cum tribus antiphonis ex ipsorum psalmorum concentu editis usque ad Cœnam Domini cum summa diligentia decantentur. A capite jejunii, quarta, et sexta feria processionem custodiant usque in Cœna Domini, et ab octavis Pentecostes usque ad Calendas Octobris: cujus ordo processionis ita agatur: Quarta feria capitis jejunii *Nona* decantata abbas stola ornatus benedicat cineres: quibus benedictis eat ipse abbas, et imponat capitibus singulorum, quia ejus est poenitentiam illis imponere, canentes interim antiphonam: *Exaudi nos, Domine; Salvum me fac, Deus, et Gloria; Kyrie eleison; Pater noster; Deus misereatur nostri*, et preces, et collectas. Tunc vadant quo ire habent canentes antiphonas, quæ in Antiphonario continentur: venientes ad ecclesiam, quo eunt, iterum agant orationem, et post antiphonam de sancto, et psalmum, *Ad te levavi oculos*, et preces, et orationem ibi incipientes litaniam revertantur ad matrem ecclesiam, ac dehinc more solito agatur missa. Iste ordo processionis semper teneatur quoties processio agitur. Sed aliis temporibus semper antiphona *Exsurge, Domine*, dicatur prima cum psalmo et *Gloria*.

His peractis induant se ministri altaris, postquam ingressi fuerint ecclesiam cum processione, prolongata litania, quantum ad hoc sufficiat. Tunc induti casulis sacerdos, diaconus, subdiaconus peragant ministeria sua. Hic autem mos *casularii*, tantummodo quadragesimali et quatuor temporibus usu præcedentium Patrum observetur: subdiaconus quoties casula induitur, exuat eam dum legit Epistolam, qua lecta, rursus ea induatur. Diaconus vero ad Evangelium legendum accedat exuat, casulam, et

duplicans eam circumponat sibi in sinistra scapula annectens alteram summitatem ejus cingulo albæ. Peracto communionis sacramento, induat eam antequam collecta finiatur. In supradictis diebus Quadragesimæ completæ pulsetur signum ad vesperas, et agatur oratio; dehinc in intervallo quo signa pulsan- tur, eant ministri accipere mixtum, qui voluerint, qui vero noluerint licentiam habeant dimittendi; et quia regulæ tenemus ornamentum in his sanctis diebus Quadragesimæ aliquid hōbis augendi divi- næ servituti ad solitum pensum nostræ servitutis, cen- suimus ut a capite Quadragesimæ usque ad cœnam Domini, festivis exceptis diebus, quotidie post exple- tionem uniuscujusque horæ duos psalmos prostrati sōlo oratorii peroremus devoti, eo scilicet ordine ut, Matutinis finitis, mox dicantur duo psalmi *Domine, ne in furore*, 1, et *Ad Dominum*; *Kyrie eleison*, *Pater noster*, et preces pro peccatis, et oratio. Ad *Primam*, *Beati quorūm* et *Levavi*, et reliqua ut supra. Ad *Tertiam*, *Domine, ne in furore*, 2, et *Latus sum*. Ad *Sextam*, *Miserere mei, Deus*, et *Ad te levavi*. Ad *Nonam*, *Domine exaudi*, et *Nisi quia Dominus*. Ad *Vesperam*, *De profundis*, et *Qui confidunt*. Ad *Completo- rium*, *Domine exaudi*, 2, et *In convertendo*, ut videlicet per singulas horas unus dicatur psalmus pœnitentiæ, et alter graduum, quo et nos peccatorum nexibus expiati virtutum gradibus superna scandamus, in quibus diebus Quadragesimæ per tres priores hebdo- madas sint irrasi, mediante vero quadragesimali tempore, rasuræ officio pilorum evellant superflui- tatem.

Dominica die Palmarum, quia major restat pro- cessio agenda, illa quæ solet in claustrō agi interim dum matutinalis missa canitur, agatur a sacerdote tantum conspersionem et benedictionem agente. Finita illa missa, agatur illa major processio in qua, sicut in priori diximus agendum, ita agatur, id est, ut ad illam ecclesiam ubi palmæ sunt sub silentio ordinatim eant dediti psalmodiæ omnes, si fieri potest, et hora permisit, albis induti, quo cum pervenerint agant orationem ipsius sancti implō- rantes auxilii intercessionem, cui ecclesia dedicata est. Finita oratione, a diacono legatur Evangelium *Turba multa*, usque *mundus totus post ipsum abiit*, quod sequatur benedictio palmarum; post benedictionem aspergantur benedicta aqua; et thus cremetur, dehinc pueris inchoantibus antiphonas *Pueri hebræorum*, distribuantur ipsæ palmæ; et sic majoribus antiphonis initiatis egrediantur; venientes ante ecclesiam subsistant, donec pueri qui præces- serunt, decantent, *Gloria laus*, cum versibus omni- bus, sicut mos est, *Laus* et *Gloria* respondentibus; quibus finitis, incipiente cantore responsorium *In- grediente Domino*, aperiantur portæ; ingressi, finito responsorio, agant sicut supra dictum est, et teneant palmas in manibus usque dum offertorium canetur, et eas post oblationem offerant sacerdoti. Ea die ad passionem dicitur, *Dominus vobiscum*, sed *Gloria tibi Domine*, non respondetur: similiter et in reliquis

A passionibus excepta pasceve passionē ubi neutrum dicatur nec *Dominus vobiscum*, nec *Gloria tibi Do- minē*. Quinta feria quæ et Cœna Domini dicitur, nocturnale officium agatur secundum quod in antiphoniā habetur. Comperimus etiam in quorum- dam religiosorum ecclesiis quiddam fieri, quod ad animarum compunctionem spiritualis rei indicium exortum est, videlicet ut peracto quidquid ad canti- lenam illius noctis pertinet, Evangelique antiphona finita, nihilque jam cereorum luminis remanente, sint duo ad hoc idem destinati pueri in dextra parte chori, qui sonora psallant voce *Kyrie eleison*, duoque in sinistra parte similiter, qui respondeant *Christe eleison*, nec non et in occidentali parte duo qui dicant *Domine, miserere nobis*; quibus peractis, B respondeat simul omnis chorus, *Christus Dominus factus est obediens usque ad mortem*. Demum pueri dexteris chori repetant quæ supra, eodem modo quo supra, usquequo chorus finiat quæ supra. Idemque tertio repetant eodem ordine. Quibus tertio finitis, agant tacitas genuflexō more solito preces. Qui ordo trium noctium uniformiter teneatur ab illis: qui ut reor ecclesiasticæ compunctionis usus a ca- tholicis ideo repertus est, ut tenebrarum terror (qui tripartitum mundum Dominica passione timore percutit insolito), ac apostolicæ prædicationis consu- latio (quæ universo mundo Christum pati usque ad mortem pro generis humanæ salute obedientem re- velaverat) manifestissime designetur. Hæc ergo inserenda censuimus, ut si quibus devotionis gratia C complacuerint, habeant in his unde hujus rei igna- ros instruant; qui autem noluerint, ad hoc agendum minime compellantur.

In quarum noctium sequentibus diebus ad nulli m dicitur horam: *Deus in adjutorium meum*, sed in directum capitula canonici cursus dicantur: de- hinc versus, et sequentia. In quarta vero feria eadem capitula alius dicantur, ut ab omnibus au- diantur, et vespere, et completorium, cæteris die- bus minime. In supradictis noctibus si matutina ante lucem fuerint finitæ, fratres qui voluerint ad suam redeant requiem, qui autem spiritualia exerci- tia maluerint cum summo vigilantes silentio (quod eorum animabus expedit, mane facto in cœna Do- mini convenient ad *Primam*, qua sonore dicta, et canonico more, scilicet *Deus in nomine tuo, Beati immaculati*, usque *Legem pone*. Tunc dicto versu, genu flexo, peragant cætera silenter; post *Pater no- ster*, dicitur silenter, *Vivet anima mea, et laudabit te*, usque in finem psalmi, sed priore perveniente ad confessionis locum facto signo agant confessionem. In cæteris horis similiter residua capitula, ad *Tertiam* a *Legem pone*, usque *Defecit* alta voce, et versus, et cætera silenter. Ad *Sextam* a *Defecit*, usque ad *Mirabilia*. Ad *Nonam* a *Mirabilia* usque in finem; *Vesperæ* similiter sonora voce, unusquisque psalmus cum antiphona, et versus et Evangelium, et cætera silenter. Completorium æque sonore, et post primum psalmum canonico more, *In te, Do-*

mine, speravi, et Evangelium, Nunc dimittis, post, *A* *Pater noster*. In pace in idipsum. His tribus diebus *Prima* peracta, psallant psalterium ex integro unanimiter in choro. Post quod, Litaniam agant prostrati, deinde lectioni vacent, usque facto signo eant ad calciandum, et reliqua more regulari compleant, facto namque capitulo discalcient se fratres, et intrantes ecclesiam more obedientiæ lavent pavimenta ecclesiæ, sacerdotibus interim cum ministris altaris benedicta aqua sacra altaria lavantibus. Ea enim die non fit celebratio missæ in aliquo altari, donec lavetur: quibus peractis, lotis pedibus, recalcient se. *Sexta* peracta, celebretur missa, pauperibus ante ad hoc collectis secundum numerum quem abbas præviderit, dehinc collectis in locum congruum, eant fratres ad agendum mandatum, *B* ubi canentes antiphonas eidem operi congruentes lavent et extergant pedes pauperum, atque osculentur, et data aqua manibus eorum, dentur eis etiam cibaria, fiatque secundum abbatis arbitrium in eis distributio nummorum.

Dehinc hora congrua agatur *Nona*. Qua cantata ob arcanum cujusdam mysterii indicium, si ita placuerit, induant se fratres, et pergant ad ostium ecclesiæ ferentes hastam cum imagine serpentis, ibique ignis de silice excutiatur; illo benedicto ab abbate, candela, quæ more serpentis infixæ est, ab illo accendatur. Sicque ædituo hastam deportante cuncti fratres chorum ingrediantur, unusque dehinc cereus ex illo illuminetur igne. *Sexta* feriã eodem ordine agatur ac a decano portetur. *Sabbato* similiter, a prapósitoque deferatur. Et post hæc celebratio missæ. Ad quam *Dominus vobiscum* minime dicatur, nisi ab episcopo, tantummodo ubi chrisma conficitur. A quo etiam in Eucharistiæ acceptatione pacis osculum presbyteris, ter *Agnus Dei* decantato, solummodo detur, ab aliis vero minime præsumatur: in qua missa, sicut et insequentium dierum communicatio præbetur tam fratribus, quam cunctis fidelibus, reservata nihilominus a die Eucharistia quæ sufficit ad communicandum cunctis altera die: peracta missæ celebratione, omnes ad mixtum pergant. Post mixtum, quos voluerit abbas ex fratribus secum assumens suum peragat mandatum, quo peracto vespervas celebrent, dehinc refectionem fratrum agant. Postquam tempore congruo eorumdem agatur mandatum, qui tamen fratres prius pedes suos diligenter emundent; venientesque ad mandatum hebdomadarii ministri, secundum morem suum abbatem antecedentes, mandatum agant, quos sequitur in chonca sua singulorum pedes lavans, ministrantibus sibi quos voluerit ad hoc obsequium quos extergat, et osculetur. Quo peracto, resideat abbas in sede sua, veniantque priores, et ei eadem exhibeant, deinde surgens det aquam in manibus singulorum, rursumque ei eadem servitus exhibeatur. Inde vero dum manus lavant, diaconus hebdomadarius, et reliqui ministri eant, et induant se, signoque collationis

A moto ingrediantur, diacono dalmatica induto cum textu Evangelii, præcedentibus cercis, et thuribulo, legaturque Evangelium secundum Joannem *Ante diem festum*, donec tintinnabulum pulsetur: tunc præcedente processione subsequatur omnis congregatio, cunctisque in refectorio residentibus idem diaconus stans prosequatur Evangelii sequentia, imposito super ambone Evangelio. Interim abbas propinando circueat fratres cum singulis potibus singulorum osculans manus, qua peracta ministrante residente abbate dicatur, *Tu autem, Domine*. Tunc a priore propinetur abbati, et reliquis ministris qui assistebant. Evangelioque finito potibusque haustis, procedat processio, et exuant se fratres, sintque cum reliquis ad complendum.

B Inde parascovæ agatur nocturna laus sicut supra dictum est: post hæc venientes ad *Primam*, discalcianti, omnes incedant quousque crux adoretur. Eadem enim die hora nona abbas cum fratribus accedat ac ecclesiam, qui dum peracta oratione cum ministris altaris more solito indutus fuerit veniens de sacrario ante altaria orationis gratia inde cum silentio ad sedem accedat propriam, tunc subdiaconus ascendat ad legendum lectionem Ossee prophætæ, *In tribulatione sua*, sequitur responsorium, *Domine audi vi*, cum 4 versibus: postea dicitur oratio ab abbate cum genuflexione, *Deus a quo et Judas*. Deinde legitur alia lectio, *Dixit Dominus ad Moysen*, sequitur tractus *Eripe me Domine*; postea legitur *Passio Domini nostri Jesu Christi secundum Joannem*. Ad illam passionem diaconus non dicat, *Dominus vobiscum*, sed *Passio Domini*, et reliqua, nullo respondente, *Gloria tibi, Domine*; et quando legitur in Evangelio, *partiti sunt vestimenta mea*, et reliqua, statim duo diaconi nudent altare sindone, quæ prius fuerat sub Evangelio posita, in modum furantium; post hoc celebrentur orationes, et veniens abbas ante altare incipiat orationes solemnes, quæ sequuntur, et dicat primam sine genuflexione, quasi legendo, *Oremus, dilectissimi nobis*, et reliqua.

Quibus expletis per ordinem, statim præparetur crux ante altare, interposito spatio inter ipsam et altare hinc et inde a duobus diaconibus. Tunc cantent *Popule meus*, respondentes autem duo subdiaconi stantes ante crucem canant Græce, *Agios o Theos, Agios ischiros, Agios athanatos, eleison imas*. Itemque schola id ipsum Latine, *Sanctus Deus*. Deferatur tunc ab ipsis diaconibus ante altare, et eos acolythus cum pulvillo sequatur, super quem sancta crux ponatur. Antiphonaque finita quam schola respondet Latine, canant ibidem sicut prius, *Quia eduxit vos per desertum*. Idem vero respondeant subdiaconi Græce sicut prius, *Agios*, ut supra; itemque schola Latine ut prius, *Sanctus Deus*. Itemque diaconi levantes crucem canant sicut prius, *Quid ultra*. Item subdiaconi sicut prius, *Agios*, ut supra; itemque schola Latine, *Sanctus Deus*, ut supra. Post hæc vertentes se ad clerum nudata cruce dicant antiphon-

nam, *Ecce lignum Crucis; Antiphonam, Crucem tuam adoramus; antiphonam, Dum fabricator mundi, Pange lingua.* Illico ea nudata, veniat abbas ante crucem sanctam ac tribus vicibus se prosternat cum omnibus fratribus dexteris chori, scilicet senioribus, ac junioribus, et cum magno cordis suspirio septem pœnitentiæ psalmos cum orationibus sanctæ cruci competentibus decantando peroret.

In prima quidem oratione tres psalmos primos cum oratione, « Domine Jesu Christe, adoro te in crucem ascendentem, deprecor te, ut ipsa crux liberet me de diabolo percutiente: Domine Jesu Christe, adoro te in ipsa vulneratum, deprecor te ut ipsa vulnera remedium sint animæ meæ: Domine Jesu Christe, adoro te descendentem ad inferos liberare captivos, deprecor te ut non ibi me dimittas introire: Domine Jesu Christe, adoro te resurgentem ab inferis, ascendentem ad cœlos, deprecor te, miserere mei: Domine Jesu Christe, adoro te venturum judicaturum, deprecor te ut in tuo adventu non intres in iudicio cum me peccante, sed deprecor te, ut ante dimittas quam iudices, qui vivis et regnas. »

In secunda duos medios cum sequente oratione: « Domine Jesu Christe, gloriosissime conditor mundi, qui cum sis splendor gloriæ coæternus Patri sanctoque Spiritui, ideo dignatus es carnem ex immaculata Virgine sumere, et gloriosas palmas tuas in crucis patibulo permisisti configere, ut claustra dissipares inferni, et humanum genus liberares de morte; respice, et miserere mihi misero oppresso facinorum pondere multarumque nequitiarum labe polluto; non me digneris derelinquere, piissime Pater, sed indulge, quod impie gessi. Exaudi me prostratum coram adoranda gloriosissima cruce tua ut merear tibi mundus assistere, et placere conspectui tuo, qui cum Patre, etc. »

A tertia ultimos duos cum oratione: « Domine omnipotens Jesu Christe, qui tuas manus mundas propter nos in cruce posuisti, et de tuo sanguine nos redemisti, mitte in me sensum, et intelligentiam quomodo habeam veram pœnitentiam, et habeam bonam perseverantiam omnibus diebus vitæ meæ. Amen. » Et eam humiliter deosculans surgat. Dehinc sinisterioris chori omnes fratres eadem mente devota peragant, nam salutata ab abbate vel omnibus cruce redeat ipse abbas ad sedem suam usque dum omnis clerus ac populus hoc idem faciat; nam quia ea die depositionem corporis Salvatoris nostri celebramus, usum quorundam religiosorum imitabilem ad fidem indocti vulgi ac neophytorum corroborandam equiparando, sequi si ita cui visum fuerit vel sibi taliter placuerit hoc modo decrevimus. Sit autem in una parte altaris, qua vacuum fuerit, quædam assimilatio sepulcri velamenque quoddam in giro tensum, in quod dum sancta crux adorata fuerit deponatur hoc ordine: veniant diaconi, qui prius portaverunt eam, et involvant eam sindone in loco ubi adorata est, tunc reportent eam canentes antiphonas: *In pace in idipsum; Habitabit.* Item,

A *Caro mea requiescet in spe.* Donec veniant ad locum monumenti, depositaque cruce aesi Domini nostri Jesu Christi corpore sepulto, dicant antiphonam, *Sepulto Domino signatum est monumentum, ponentes milites qui custodirent eum.* In eodem loco sancta crux cum omni reverentia custodiatur, usque Dominicam noctem resurrectionis: nocte vero ordinentur duo fratres aut tres, aut plures si tanta fuerit congregatio, qui ibidem psalmos decantando excubias fideles exerceant, quibus peractis egrediantur diaconus ac subdiaconus de sacrario cum corpore Domini, quod pridie remansit, et calice cum vino non consecrato, et ponant super altare; tunc sacerdos veniat ante altare, et dicat voce sonora: *Oremus, præceptis salutaribus moniti, et Pater noster, inde Libera nos, quæsumus, Domine, usque per omnia sæcula sæculorum.* Et sumat abbas de sancto sacrificio et ponat in calicem nihil dicens, et communicent omnes cum silentio: hoc expleto vespertinum officium canat unusquisque privatim in loco suo, quo peracto rectorium petant. Surgentes autem a mensa cætera more solito peragant. Crucis vero veneratione peracta, quibus vacuum fuerit ministri vel pueri se radant, ac balneent, si tanta fuerit cohors societatis, ut sabbati crastini ad hoc non sufficiat dies. Completorium vero post collationem unusquisque in loco suo stans semotim, ac silenter more canonicorum, ut supra diximus, decantet, et consueto more cætera compleat, his vero tribus diebus in refectorio omnia cum benedictione, et in capitulo more agantur solito.

C *Qualiter diurna, sive nocturna, laus Paschali festi-
tate agatur.*

Sabbato sancto hora nona veniente abbate in ecclesiam cum fratribus, novus, ut supra dictum est, afferatur ignis. Posito vero cereo ante altare, ex illo accendatur igne. Quem diaconus more solito benedicens, hanc orationem quasi voce legentis proferens dicat: *Exsultet jam angelica turba cœlorum.* Tunc voce sublimiore dicat, *Sursum corda,* et reliqua. Finita benedictione accendatur alter cereus, et tunc illuminantur duo cerei tenentibus duobus acolythis, unus in dextro cornu alaris, et alter in sinistro. Benedictione peracta ascendat subdiaconus ambonem, legat lectionem primam, *In principio creavit;* sequitur oratio a priore, *Oremus Deus qui mirabiliter.* Secunda lectio, *Factum est in vigilia;* tractus, *Cantemus Domino.* Sequitur oratio, *Oremus, Deus cujus antiqua miracula;* tertia lectio, *Hæc est hæreditas;* collecta, *Deus qui Ecclesiam tuam;* tractus *Sicut cervus;* sequitur oratio, *Concede, quæsumus, omnipotens Deus.* Finita oratione, inchoentur litanie septenarie ad introitum ante altare. Postea descendat abbas cum schola canentes litanias quinas ad fontes benedicendos. Sequitur, *Omnipotens sempiternæ Deus,* et præfatio; his expleis redeunt ad altare cum litanis terna, et antequam cantatur *Gloria in excelsis Deo,* magister scholæ dicat alta voce, *Accendite.* Et tunc illuminentur omnia luminaria ecclesiæ, et ab-

bate incipiente *Gloria in excelsis Deo*, pulsantur omnia signa. Sequitur collecta, *Deus qui hanc sacratissimam noctem*. Deinde legitur Epistola, *Si consurrexistis*, et cantatur *Alleluia*, *confitemini Domino*, et tractus *Laudate Dominum*. Ante Evangelium non portantur luminaria in ipsa nocte, sed incensum tantum. Finito Evangelio, dicat abbas, *Dominus vobiscum*, *Oremus*; in ipso die non cantatur *Offertorium* nec *Agnus Dei*, nec *Communio*, et pacem non debent dare, nisi iis qui communicant; sed interim dum communicantur, *Alleluia*, et *Laudate Dominum omnes gentes* cantatur, dehinc antiphona *Vespere autem Sabbati et Magnificat*. Sic sacerdos missam ac vespertinalem synaxim una compleat oratione; eadem vero die tempore mandati aqua manibus tantum data a ministro fratribus charitatis officio præbeatur. Completorium sonoriter celebretur more canonicorum.

In die sancto Paschæ septem canonicæ horæ a monachis in ecclesia Dei more canonicorum propter auctoritatem beati Gregorii papæ sedis apostolicæ, quam ipse Antiphonario dictavit celebrandæ sunt. Eiusdem tempore noctis antequam matutinorum signa moveantur, sumant æditui crucem et ponant in loco sibi congruo; inprimis ad Nocturnam ab abbate, seu quolibet sacerdote, dum initur Laus Dei in ecclesia, dicatur, *Domine, labia mea aperies*, semel tantum. Postea, *Deus, in adjutorium meum intende* cum *Gloria*. Psalmô autem, *Domine, quid multiplicati sunt*, dimisso, cantor incipiat invitorium. Tunc tres antiphonæ cum tribus psalmis, quibus finitis versus conveniens dicatur; deinde tot lectiones cum responsoriis ad hoc rite pertinentibus; dum tertia recitatur lectio, quatuor fratres induant se, quorum unus alba indutus ac si ad aliud agendum ingrediatur, atque latenter sepulcri locum adeat, ibique manu tenens palmam quietus sedeat, dumque tertium percelebratur responsum residui tres succedant; omnes quidem cappis induti thuribula cum incensu manibus gestantes, ac pedetentim ad similitudinem quærentium quid, veniant ad locum sepulcri: aguntur enim hæc ad imitationem angeli sedentis in monumento, atque mulierum cum aromatibus venientium ut ungerent corpus Jesu. Cum ergo ille residens tres velut erroneos ac aliquid quærentes viderit sibi adproximare, incipiat mediocri voce dulcissime cantare, *Quem quæritis*. Quo decantato finitenus, respondeant hi tres uno ore: *Jesum Nazarenum*; quibus ille: *Non est hic, surrexit sicut prædixerat. Ite, nuntiate, quia surrexit a mortuis*. Cujus missionis voce vertant se illi tres ad chorum dicentes, *Alleluia, surrexit Dominus*. Dicto hoc rursus ille residens veluti revocans illos dicat antiphonam, *Venite, et videte locum*. Hæc vero dicens surgat, erigat velum, ostendatque eis locum cruce nudatum, sed tantum linteamina posita quibus crux involuta erat, quo viso deponant thuribula, quæ gestaverunt in eodem sepulcro, sumantque linteum, et extendant contra clerum, ac veluti

ostendentes, quod surrexerit Dominus, et jam non sit illo involutus, hæc canant antiphonam: *Surrexit Dominus de sepulcro*, superponantque linteum altari; finita antiphona prior congaudens pro triumpho regis nostri, quod devicta morte surrexit, incipiat hymnum: *Te Deum laudamus*, quo incepto una pulsantur omnia signa, post cujus finem dicat sacerdos versus: *In resurrectione tua, Christe, verbotenus*, et incipiat Matutinas, dicens: *Deus, in adjutorium meum intende*, et a cantore illico inchoetur antiphona cum psalmo *Dominus regnavit*, quia *Deus misereatur nostri*, hoc non canitur in loco, sed cum *Deus, Deus meus, ad te de luce*, conjunctione canonicorum more. Quinquè psalmis jure peractis cum antiphonis sibi rite pertinentibus capitulo etiam a presbytero, versuque *Surrexit Dominus de sepulcro*, ut mos est a puero dicto, incipietur antiphona in evangelia, qua peracta dicatur collecta de omnibus sanctis more solito. His septem diebus non canitur.

Ad Primam iv psalmi, *Deus in nomine tuo*, et *Confitemini Domino*; prima tantum feria, *Beati, Re-tribue* cum *Alleluia*, et capitulo et versu *Hæc dies* directo a puero prolato, deinde *Kyrie eleison*, et oratio Dominica cum symbolo, nec non et preces solito ritu, subsequente collecta. Ad Tertiam, psalmum, *Legem pone, Memor esto bonitatem*, cum *Alleluia*, et grad.: *Hæc dies* sine capitulo et versu. Similiter ad Sextam, ad Nonam, ad Vesperam, *Dixit Dominus*; *Confitebor, Beatus vir* cum antiphona sine capitulo, grad.: *Hæc dies* sine versu, *Alleluia* cum versu, et sequentia. Postea inchoetur antiphona in Evangelio, et collecta; dehinc eatur ad fontes, psalmum *Laudate pueri*, cum antiphona canentes, quem sequatur collecta. Inde vero revertentes chorum vel oratorium, quod eis competens videbitur adeant, psalmum *In exitu Israel* decantantes, quem propria sequatur collecta. Completorium more peragatur canonicorum per omnia. Finitis enim psalmis subsequatur capitulum et versus: exhinc *Nunc dimittis* cum antiphona concinitur consequentibus horæ precibus cum collecta et benedictione. Hic in reliquis sex diebus teneatur ordo.

Qualiter Octavarum Sabbato Paschæ totoque æstatis tempore agatur.

Vespera vero octavarum Paschæ ordo jam regularis pleniter inchoetur, et una tantum lectio memoriter ac breve responsum festivis diebus ad Nocturnam uti regula præcipit tota æstate dicantur. In natalitiis tamen sanctorum, in quibus ab operis labore non cessatur, tria responsoria, et tres lectiones ad ipsius sancti venerationem cujus memoriam recolimus pertinentes prolixè, si ita tempus permiserit, leguntur. In aliis vero festivitibus ubi ab operis labore cessatur, XII lectiones cum totidem responsoriis, et psalmis competentibus uti diebus Dominicis decentissime æstivo sicut hiemali tempore legantur, quotidianis vero noctibus, in quibus XII responsoria minime canuntur, Nocturnis finitis parvissimum uti

regula præcipit fiat intervallum. Dehinc facto signo canuntur Matutinæ, quod si luce diei, ut oportet, Matutinæ fuerint finitæ, egredientes ecclesiam fratres calcient se, lavent, peractis, ut in ecclesia tribus orationibus, sedentes in claustro vacent lectioni, usque dum signum Primæ auditum fuerit. Si vero necdum dies fuerit, sicque priori visum fuerit, facto signo, qui voluerint lectulis suis pausent usque dum mane facto agant ut supra dictum est, tota enim æstate, exceptis Dominicis et festivis diebus, Prima decantata, matutinalique missa celebrata, capitulo etiam peracto pulsetur tabula ut supra dictum est, et quidquid agendum est agatur, usque dum primum signum Tertiæ sonuerit. Tertia vero peracta, et missa subsequente celebrata, uti regula præcipit, sedentes in claustro fratres vacent lectioni, usque dum mediante hora quinta primum signum Sextæ fuerit auditum. Quo peracto canatur Sexta, dehinc manibus lotis adeant mensam: sicque refecti lectulis suis pauserint usque dum mediante octava hora primum Nonæ auditum fuerit signum; quo audito, surgant et se lavent: sicque ecclesiam ingressi Nonam cantent; Nona vero celebrata poculisque haustis, dicatur versus *Deus in adjutorium*, more solito, et quidquid necesse fuerit etiam tunc operentur; cæteris enim horis, secundum regulæ præceptum, quia tempus lectionis est, lectioni tantummodo vacantes, silentium diligenti cura in claustro custodiant, nam et omni tempore a primo pulsu vespertinalis syntaxis silentium teneatur in claustro usquequo capitulum finiatur alterius diei, excepto auditorii loco; qui et ab hoc maxime eo censetur nomine, quod ibi audiendum sit, quid a præceptore jubeatur, non vero fabulis, aut otiosis ibi, aut alicubi vacari loquelis oportet: nam cum regulæ auctoritas omni tempore silentio studendum dicat, opportuno tamen tempore de rebus necessariis pro taciturnitatis gravitate uti patronus noster beatus Benedictus non alta, sed submissa voce loquendum permisimus; alias autem de Deo, et animæ suæ salute cum silentio meditandum, uti ipse censuit, hortamur, tempus etiam lectionis tempus est taciturnitatis. Vesperæ vero et Matutinæ de omnibus sanctis, ab octavis Paschæ una canatur antiphona, usque octavam Pentecostes: vigiliaque pro defunctis, et psalmi pro benefactoribus non solent cani; et litanie ante missam, quoniam a genuflexione ordo ecclesiasticus declinari ammonet, omni modo intermittantur.

Qualiter frater, qui circa vocatur, officium suum impleat.

Jam et secundum regulæ præceptum constitui debet aliquis frater, qui totius claustrum sub decano curam gerat, qui ab officio circuitus sui circa vocatur. Est enim ejus officium sæpius circuire claustrum ne forte inveniatur frater acediosus aut alicui vanitati deditus. Quod si invenerit nullatenus illud debet reticere in capitulo venturi diei, nisi si pro levi qualibet culpa frater ille

A satisfactione humiliatus hoc impetraverit ab illo; qui etiam circa post Completorium circumeat claustrum, et si qua invenerit ibi codicum aut vestimentorum, asportet ea ad capitulum sequentis diei, nullus enim ea ullatenus tollere debet ab eo loco in quo ea posuerit absque ejus licentia: habeatque ille frater laternam qua nocturnis horis quibus oportet hæc agere videndo consideret, quique dum lectiones leguntur ad Nocturnas, in tertia, vel quarta lectione, prout viderit expedire, circumeat chorum, et si fratrem invenerit somno oppressum anteponat ille laternam, et revertatur, qui mox excusso somno petat veniam genuflexo, et arrepta eadem laterna pergyret et ipse chorum, et si quem hujusmodi morbo somni affectum invenerit agat illi sicut et ipsi factum est, revertaturque in locum suum.

Qualiter diurnale sive nocturnale officium hebdomada Pentecostes agatur.

Incipiunt orationes cum lectionibus atque canticis, quæ dicuntur in vigiliis Pentecostes, ante descensum fontis: prima lectio, *Tentavit Deus*, sequitur oratio: *Deus qui in Abrahamæ*. 2^a lectio, *Apprehendent*; canticum, *Attende cælum*; sequitur oratio: *Deus qui nobis per prophetarum*. 3^a lectio, *Apprehendent*, canticum *Vinea facta*; sequitur oratio: *Deus qui nos ad celebrandum*. 4^a lectio, *Audi Israel*, sequitur oratio: *Deus qui incommutabilis*; canticum, *Sicut cervus*, sequitur oratio *Concede quæsumus*; finita oratione inchoantur litanie septem ad introitum ante altare. Postea descendat abbas cum schola canente litanias quinque ad fontes benedictos. Sequitur oratio et Præfatio. His expletis, redeunt ad altare cum litania terna. Quo finito dicat sacerdos, *Gloria in excelsis Deo*; sequitur oratio: *Præsta quæsumus*; postea legitur Epistola, *Cum Apollo*, et cantatur *Alleluia, confitemini Domino*, et tractus *Laudate*. Deinde missa secundum ordinem. Post refectionem vero tempore congruo, vespere cæteraque celebrantur more solito. Illa Dominica nocte tribus psalmis totidemque lectionibus cum responsorio agitur nocturna laus uti in Antiphonario titulatur. Cæteris vero horis diei, et hebdomadæ sequentis, regularis ordo teneatur. Sed et vespere sabbati, et ipsius diei sancti normaliter psallantur. Illa hebdomada Pentecostes solemniter celebratur sicut paschalis, excepto quod jejuniorum diebus, *Gloria in excelsis Deo* non canitur, et *Alleluia*, pro gradualibus canitur, et vespere de omnibus sanctis dicuntur. Rursus in octavis Dominica non repetitur *Spiritus Domini*, eo quod septem tantum colimus dona Spiritus sancti, sed agitur illa hebdomada de sancta Trinitate.

Sabbato Dominicalis vespere canatur hymnus, *Deus creator omnium*; ad Completorium, *Te lucis ante terminum*; ad Nocturnas, *Nocte surgentes*; ad Matutinas, *Ecce jam noctis*. Iste ordo tota æstate teneatur usque kalend. Novembris; ad ipsas vero Kalend. longiores, ut supra dictum est, hymni dicantur, et finitis duobus psalmis, qui post Nocturnas

dicuntur, agatur vigilia, quæ pro brevitate dierum A vespere non poterat agi nisi his tantum diebus festis, quibus cœnaturi sunt fratres. Tunc enim cœna facta agant vigiliam ministris interim cœnantibus, ut postmodum juxta regulæ dictum omnes occurrant ad collationem. Hic ordo vigilæ usque ad caput Quadragesimæ ita teneatur. In Quadragesima vero post cœnam, et sic demum in totius longitudine æstatis vespere custodiatur post cœnam, aut post vespertinam laudem si cœna defuerit.

Quatuor temporibus, quæ ecclesiastice custodiuntur ad missæ celebrationem, dicitur a diacono, *Flectamus genua*, quadragesimali more, et eorundem, quorum in Quadragesima abstinencia ciborum cum magna custodiatur diligentia, excepto dum in Pentecostés hebdomada evenerit, tunc enim ali-

quantulum remissius pro tantæ solemnitatis reverentia agi opportunum duximus.

Qualiter mandatum quotidianis diebus a fratribus exhibeatur pauperibus, et quo ordine abbas erga peregrinos agat.

Mandatum quod ex Dominico tenemus exemplo, sacræ etiã regulæ monitu, eo excepto, quod sibi invicem exhibent fratres, pauperibus summa cum diligentia præbeatur, in quibus Christus adoretur, qui et suscipitur. Sint igitur in unoquoque monasterio singula loca ad hoc constituta ubi pauperum fiat susceptio; omnique die sine intermissione tres ex his, qui continuo in monasterio pascuntur, eligantur pauperes, quibus ejusdem mandati exhibeatur obsequium, quique eisdem pascantur victualibus, quibus fratres utuntur: hoc ergo modo illuc eundi ordinem præsequantur, scilicet sabbato pueri dextri chori cum uno custode illud peragant: sequenti die Dominica residui pueri sinistri cum altero custode: deinde singulis diebus hebdomadæ ad unamquamque feriam tot constituentur fratres ad hoc agendum, ut extra abbatem nullus ab hoc debito servitutis excusetur; qui tamen abbas non una tantum feria sed sæpius dum ei vacuum fuerit, utque opportunitas dictaverit, sese ad hoc agendum impendat. De cætero supervenientibus peregrinis pauperibus, abbas cum fratribus, quos elegerit secundum regulæ præceptum, mandati exhibeat obsequium: omnia igitur, humanitatis officia in hospitio pater ipse si quomodo potuerit, vel fratrum quilibet devotissime præbeat, ne aliquid in eorum obsequio quod regula præcipit, timore seductus vel oblivione nemo deceptus insipienter prætermittat; hoc solummodo, quod sancti Patres ob animæ salutem virtutumque potius custodiam ad regulæ contemptum synodali statuerant concilio, magnopere custodito ut videlicet in monasterio degens extra refectorium nec ipse abbas, nec fratrum quisquam nisi causa infirmitatis manducet, vel bibat: cætera omnia, uti diximus, cum magna animi alacritate devotissimus impleat: nec pauperibus æterni Christi vicarius in hospitio competentem tardus ac tepidus ministrare differendo desistat, qui celer ac fervidus divitibus caducis mini-

strando occurrere desiderat. Proficiscentibus vero peregrinis, secundum quod loci suppetit facultas eis impendatur victualium solatium.

Quo ordine Sabbato fratres munditias exerceant, et quæque officia ob animæ salutem persolvant.

Sabbato, secundum regulæ præceptum mandatum et munditias diligenti cura exerceant et qualiter fieri debeant qui adhuc nesciunt solliciti discant, solio more studiosi si compleant: Nullus quippiam quamvis parum sua ac quasi propria adinventione agere præsumat, nec in ecclesia horas celebrando constitutas, nec claustro uti regula præcipit egredi, nec parum quid sine prioris licentia superbiæ tumore inflatus audeat. Calceamentorum unctio, vestimentorum ablutio, et aquæ administratio, non aspernatur, sed ab universis, si Domini gratia vires concesserit, tempore opportuno consueve peragatur. Coquinæ, ac pistrinæ, cæterarumque rerum officia, uti sancta regula præcipit, unusquisque prout vires suppetant gratulabundus exhibeat, ne regulæ præceptorum minima parvipendendo prætereat, ac si dicente Apostolo omnium mandatorum, quod absit, reus existat.

Quomodo circa ægrotum fratrem agatur, qualiterque defunctum humo conveniat reddi.

Cum ad debitum communis fragilitatis exsolvendum quis vocatus fuerit, dum senserit se nimia invaletudine pergravari ita ut jam non possit portari, veniat frater ille ante abbatem vel cunctam congregationem, et infirmitatis suæ causas exponat, et sic omnium accepta benedictione ingrediatur domum infirmorum omnibus pro eo sollicitis in suis interventionibus; in ea itaque domo servitores sint Dei timore fraternoque amore ferventes, qui ei in quibuscunque indiguerit suppeditent, aut si necesse fuerit cum sollicito fratre famulorum adhibeatur obsequium. Frater autem ille infirmus, si senserit suam crevisse imbecillitatem, indicetur hoc conventui a fratre illius custode; ex eo ergo quotidie post matutinalem missam sacerdos casula exutus cum reliquis illius ministris missæ, Eucharistiam ferentes præcedentibus cereis et thuribulo, cum omni congregatione eant ad visitandum infirmum canentes psalmos pœnitentiales consequente litania, et orationibus ac unctione olei prima tantum die: demum communicetur; quod si infirmitas lenigata fuerit, intermittatur et hoc; sin alias, prosequatur visitatio usque ad exitum: eo igitur in extremis agente pulsetur tabula convenientque omnes ad tuendum exitum ejus, et initiens commendationem animæ, *Subvenite, sancti Domini*, et reliqua juxta ordinem commendationis. Exempto autem homine lavetur corpus a quibus jussum fuerit: lotum induatur mundis vestimentis, id est interula, cuculla, caligis, calceis, cujuscunque sit ordinis, nisi, si vero fuerit sacerdos, circumdetur ei stola super cucullam, si ita ratio dictaverit; inde defertur in ecclesiam, psallentibus cunctis, motisque omnibus signis, quod si ante lucem nocte, aut finitis tenebris in matutino,

obierit si sepulturæ impendenda præparari possunt, ante refectionem fratrum sepeliatur peractis missarum celebrationibus; sin minus ordinentur fratres, qui sine intermissione psalmodiæ vacent, residentes circa corpus die noctuque sequenti, donec mane facto corpus terræ commendetur: consummatis omnibus quæ sepulturæ officio debentur, ibidem incipientes septem pœnitentiæ psalmos revertantur ad ecclesiam, et prostrati coram sancto altari finiant eosdem psalmos pro fratre defuncto: dehinc per septem continuos dies plenario agatur vigilia offerentibus cunctis ad matutinalem missam, et omnibus horis regularibus finitis unum ex præscriptis prostrati canant psalmum, sequente oratione: exinde usque ad trigesimum diem more solito cum tribus lectionibus agatur vigilia offerente uno choro ad missam, trigesimo vero die iterum plenarie, his tamen xxx diebus quotidie sacerdotum unusquisque secretis oratorii locis specialiter pro eo missas celebret: diaconi vero psalterium ex integro, subdiaconi quoque quinquagenarium devotissime psallant, si autem occupati una die nequiverint alia persolvant: mittatur etiam epistola ad vicina quæque monasteria ejusdem depositionis denuntiatura diem, ut iste sit sensus:

Domnus N. abbas monasterii N. cunctis sanctæ Ecclesiæ fidelibus tam prælatis, quam et subditis. « Cum cunctis maneat sors irrevocabilis horæ, notum vobis esse cupimus de quodam fratre nostro N. quem Dominus de ergastulo hujus sæculi vocare dignatus est die N., pro quo obsecramus obnixè ut sitis strenui interventores ad Dominum sentiatque in interventione quibus fuerat unitus in ordinis communione. »

Quod si ex alio monasterio noto ac familiari frater quis nuntiatus fuerit defunctus, convenient pulsata tabula undique fratres, motis, uti prædiximus, omnibus signis, vii pœnitentiæ prostrati in oratorio modulentur psalmos, hac subsequente oratione: « Satisfaciat tibi, Domine Deus noster, pro anima fratris nostri N. beatæ Domini genitricis semperque virginis Mariæ, et sancti Petri apostoli tui, atque sancti Benedicti confessoris tui omniumque sanctorum tuorum oratio et presentis familiæ tuæ devota supplicatio, ut peccatorum omnium veniam quam precamur, obtineat, nec eum patiaris cruciari gehennæ

nalibus flammis, quem ejusdem Filii tui Domini nostri Jesu Christi glorioso sanguine redemisti. Qui tecum, et cum Spiritu sancto, vivit et regnat in sæcula sæculorum. »

Et agatur pro eo prima, tertia, septima, trigesima dies plenarie, reliquis sub brevitate, et nomen ejus notetur in anniversariis, at ex ignoto tantum commendatio animæ, et una dies.

Si autem hi, qui valde necessarii sunt sive in spiritualibus, sive in corporalibus nimia prægravantur infirmitate, dum id a gerulo nuntiatum fuerit, illico pulsata tantummodo tabula omnes ad ecclesiam convenient ac vii pœnitentiæ psalmos cum litanis, et orationibus congruis pro eis cum magna diligentia perorent; de aliis vero infirmis ut supra dictum est agatur.

Præfatus quidem rex ut hujus libelli epilogum, uti proœmium fideli ac rationabili exhortationis monitu cœpit, orthodoxe concluderet, prudenti discutiens examine cum magno suæ regis potestatis imperio interdicens magnopere jussit, ut nemo abbatum vel abbatissarum sibi locellum ad hoc thesaurizaret terrenum, ut solitus census, quem indigenæ *Heriatua* usualiter vocitant, qui pro hujus patriæ potentibus post obitum regibus dari solet, unde pro eis sæcularium imitatione dari posset, haberent, et sic Ananiæ et Saphiræ anathemate corruentes ad magnum suæ animæ detrimentum sanctæ regulæ præcepta peculiaris omnia prohibentia annullarent, sed hoc tam sibi, quam cunctis successoribus suis pro abbate vel abbatissa dari, in Christi, cujus vicarii sunt, ejusque genitricis Mariæ, ac omnium sanctorum nomine æterno prohibuit imperio, hoc autem benevola intentione hortando suavitè, ut monasteriorum patres, matresque quæcunque super usus necessarios restaverint, per manus pauperum in cœlestes cum magna et jugi compunctione reconducant thesauros, quo corpore in terra degente, animus ibi conversando subsequens maneat, ubi thesauros ordine præmisit justissimo. Si quæ vero priore obeunte superfuerint, subsequens abbas ut Sancti spiritus gratia instruxerit, non propinquis carnalibus vel tyrannis sæcularibus secundum anterioris dictatum dividendo, sed necessitatibus fratrum ac pauperum subveniendo, ordinans cum fratrum consilio, sapienter disponat.